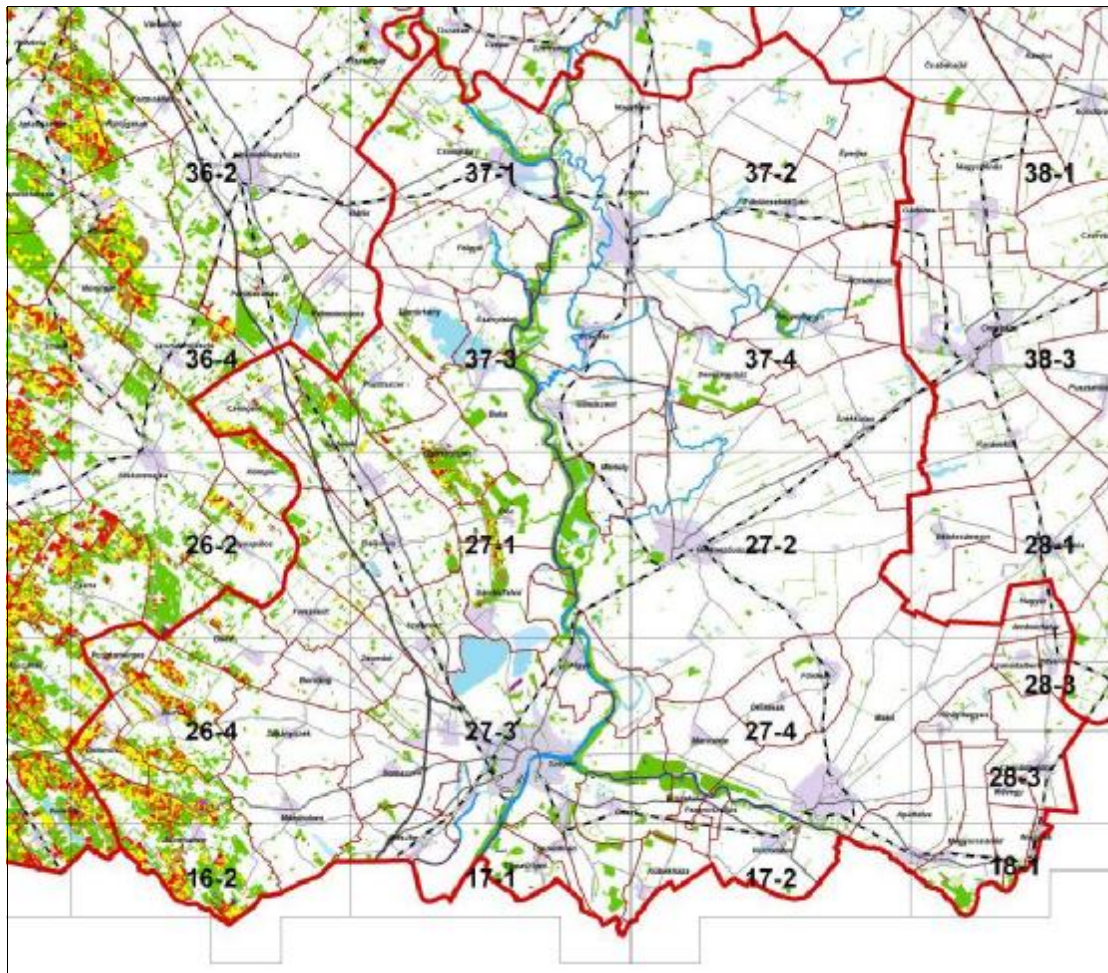

CSONGRÁD MEGYE

ERDŐTŰZVÉDELMI TERVE

Összeállította:

MgSzH Központ Erdészeti Igazgatóság

véleményezte:

Bács-Kiskun Megyei MgSzH Erdészeti Igazgatóság

Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság

Budapest, 2009. szeptember

Tartalomjegyzék

1. Bevezetés.....	4
2. Csongrád megye közigazgatási és természeti környezete.....	5
2.1. A megye közigazgatási beosztása, földrajzi és gazdasági adatai*	5
2.2. A megye természetföldrajzi adottságai*.....	8
2.3. Erdőgazdálkodási viszonyok a megyében.....	10
2.3.1. Az erdőterületek tulajdonforma szerinti megoszlása a megyében.....	10
2.3.2. Erdőgazdálkodási tevékenység kapcsolata az erdőtűzvédelemmel	10
2.3.3. Mezőgazdálkodási tevékenység kapcsolata az erdőtűzvédelemmel	12
2.3.4. Jelentős erdőgazdálkodók a megyében	12
2.3.5. Az erdőterületek tűzveszélyességi besorolása községhatáronként	13
2.3.6. Az erdőterületek kimutatása az erdőtest jellege szerint	14
2.3.7. Az erdőterületek korosztály viszonyai	14
2.4. A Kiskunsági Nemzeti Park kezelésében lévő természetvédelmi területek	16
2.5. A megye erdőállományainak erdőtűz-veszélyességi besorolása.....	17
2.5.1. Elegyetlen erdei fenyő és fekete fenyő állományok	17
2.5.2. Elegyes erdei fenyő és fekete fenyő állományok.....	17
2.5.3. Lombos fiatalosok 5 méteres magasság alatt.....	18
2.5.4. Idősebb lombos állományok.....	18
2.6. A megye erdőtűz-veszélyességi besorolása	19
3. Erdőtűzek a megye területén.....	20
3.1. Az erdőtűzek fő okai és az okok elemzése	20
4. Erdőtűzek megelőzése	20
4.1. Jogforrások	20
4.2. Tűzgyújtásra vonatkozó tűzvédelmi előírások.....	20
4.3. -Javasolt erdőtűzmeelőzési intézkedések	21
4.3.1. Tűzpászták.....	21
4.3.2. Fafaj megválasztás, ültetés	22
4.3.3. Víznyerőhelyek tűzoltáshoz, tavak	22
4.4. Tűzgyújtási tilalom rendszere.....	23
4.5. Lakosság tájékoztatásának módja	24

4.6.	Az erdőterületre való belépés korlátozása	24
4.7.	Felvilágosító programok.....	25
4.8.	Megfigyelő rendszerek és őrszolgálat	25
4.9.	Fejlesztendő területek.....	26
5.	Erdőtűzek oltása	28
5.1.	A tűzoltásra vonatkozó alapvető törvényi előírások	28
5.2.	Együttműködés a tűz oltása során, vezetési struktúra	29
5.3.	Természetvédelmi területen a tűzoltás során alkalmazandó külön szabályok.....	29
5.4.	Meteorológiai adatok elérhetősége.....	30
5.5.	A megyében található repülőterek adatainak elérhetősége	30
5.6.	A tűzoltás utómunkálatainak szabályai, terület őrzése.....	31
5.7.	Fejlesztendő területek.....	31
5.7.1.	Erdőtűz meteorológiai adatlap kidolgozása.....	31
5.7.2.	Közös tűzoltási gyakorlat.....	31
5.7.3.	Továbbképzés, oktatási rendszer	31
5.7.4.	Védőruha vásárlás.....	31
5.7.5.	Közös rádiós rendszer, frekvencia kialakítása.....	32
6.	MELLÉKLETEK.....	33

1. Bevezetés

Az MGSZH Központ, valamint a Megyei MGSZH Erdészeti Igazgatóságok és a Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóságok – az ÖTM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság (ÖTM OKF) koordinálásával - közösen készítik el a megyei erdőtűzvédelmi terveket.

A megyei erdőtűzvédelmi tervek kerettként szolgálnak a megelőzési feladatok végrehajtásában, valamint tüzesetek esetén az oltásban résztvevő szervezetek (elsősorban a katasztrófavédelem) részére egy mindig naprakész információs bázisként áll rendelkezésre. Fejlesztésük folyamatos feladat, amely a megye területén található közigazgatási, erdőgazdálkodói és katasztrófavédelmi helyzetek miatt lényegesen megváltozó környezeti feltételek, valamint az erdőtűz megelőzéssel és oltással kapcsolatos új fejlesztések követése útján valósul meg.

A megyei terv célja:

- az erdőtűz megelőzésének koordinálása,
- az erdőtűzoltási tevékenység összehangolása,
- erdőtűz megelőzésével és oltásával kapcsolatos fejlesztési koncepció közös kialakítása és harmonizálása,
- az adott megyében az erdőtűzoltás és megelőzés tevékenységeiben illetékes állami és önkormányzati szervek, erdőtulajdonosok és erdőgazdálkodók együttműködésének elősegítése.

A megyei erdőtűzvédelmi terv egy hosszútávú fejlesztési koncepció, amely az EU erdőtűzzel kapcsolatos pályázatainak háttéranyagaként is szolgál, emellett a nemzeti vidékfejlesztési-, katasztrófavédelmi és erdészeti támogatási rendszer kialakításánál az érintett szervezetek figyelembe veszik a tervekben regionálisan meghatározott fejlesztési célkitűzéseket és törekszenek azok támogatható prioritásként történő megvalósítására.

Az országos és a megyei tűzvédelmi tervek mindenki számára nyilvánosak. Közzétételükről, megismerhetőségükről és a megfelelő szervekhez való eljuttatásukról a Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóságok és az MGSZH Erdészeti Igazgatóságai gondoskodnak.

A megyei tervek sokszorosításra alkalmas formában papír, valamint digitális formában is folyamatosan rendelkezésre kell állniuk.

A megyei tervek térképi mellékleteit időszakonként (5 évente ajánlott) felülvizsgálni, tekintettel az erdőgazdálkodás okozta folyamatos - és az elmúlt évek nagyarányú erdőtelepítéseinek - nyomkövetése érdekében.

2. Csongrád megye közigazgatási és természeti környezete

2.1. A megye közigazgatási beosztása, földrajzi és gazdasági adatai*

Csongrád megye Magyarország délkeleti részén található. Északról Jász-Nagykun-Szolnok megye, keletről Békés megye, délről Románia és Szerbia, nyugatról Bács-Kiskun megye határolja. A Tisza szeli ketté, székhelye Szeged.

Régió:	Dél-Alföld
Megyeszékhely:	Szeged
Terület:	4262,68 km ²
Népesség:	424.139 fő (2008. február 1-i állapot)
Népsűrűség:	99,5 fő/km ²
Települések száma:	60
Jelentősebb folyók:	Tisza, Maros, Körös
Tavak:	Fehér-tó, további sok tó és csatorna

Városok

Szeged (203 508)	Hódmezővásárhely (58 416)
Szentes (29 444)	Makó (24 658)
Csongrád (17 983)	Sándorfalva (8094)
Kistelek (7312)	Mindszent (7031)
Mórahalom (5966)	

(Népesség szerinti sorrendben, a 2005-ös népszámlálás adatai szerint)
Zárójelben a városok lakosság száma.

A megye jelenlegi képezének kialakulása

Csongrád megye mai területe az 1950-es megyerendezéskor alakult ki, amikor hozzácsatolták a megszűnő Csanád megye Torontáli (Kiszombori) járását és Központi (Makói) járását – kivéve az egykori Nagykopáncs községet, amely ma Tótkomlós része –, illetve Békés megyéhez csatolták Kardoskút községet, amely abban az időben alakult Hódmezővásárhely határából. A megye székhelyét ekkor helyezték Szentesről Hódmezővásárhelyre, majd onnan 1962-ben Szegedre.

A külterületen, lakóhely és gazdálkodás céljára épült tanyákon a megye lakosságának közel 10 %-a él. A tájjal, annak természeti környezeti adottságával, agrárgazdasági lehetőségeivel szoros összhangban lévő tanyai gazdaságok - a megváltozott földtulajdon viszonyok révén - újraélednek, lehetőséget kínálva a tanyai turizmus fejlesztésére is.

Csongrád megye - elsősorban Szeged - a tudományos kutatási, fejlesztési tevékenység vidéki centruma. 126 kutatóhellyel a megyék között az első helyen áll és számát tekintve csak Budapest rendelkezik nagyobb kutató bázissal.

Ipar

A megye gazdasága szervezeti struktúrájának 1990-es évek eleje óta tartó jelentős átalakulása eredményeként többszörösére nőtt a gazdaság szereplőinek a száma.

A feldolgozóiparon belül a könnyűipar és az élelmiszeripari feldolgozás jelentős. A textiliparban még mindig jelentős tartalékok vannak, növekvő kereslet hatására újraéled a kenderipar és erősödik a műszaki textíliák gyártása. A textilruházatban és a lábbeli gyártásban a külföldi bér munka térhódítása figyelhető meg.

Az élelmiszeripari ágazaton belül legjelentősebb a húsipar, a tej és a baromfifeldolgozás, valamint a malomipar, amelyek eredményesen működnek. Az ország szalámi exportjának nagy része a világhírű PICK márkanév alatt Csongrád megyéből kerül ki. A konzerv és hűtőipar erősítésének szükségességét indokolja a helyben megtermelt jó minőségű zöldség, gyümölcs alapanyag.

A gépipar jelentősége az 1990-es évet követően folyamatosan csökkent.

A megye legeredményesebb termelési ágazata a kőolaj- és földgázkitermelés, valamint feldolgozás. Az ágazat termelése éves átlagban 1100-1200 ezer tonna kőolaj és 2500-3000 millió m³ földgáz. A szénhidrogén kitermelés jelentőségét mutatja, hogy a megye az ország kőolaj- ill. földgázkitermelésének több mint a felét adja.

Bányászat

A megye ásványkincsei közül említésre érdemes a kőolaj és a földgáz. Az ország kőolaj- és földgázkészletének fele itt található.

Mezőgazdaság

A jó minőségű termőföldnek és a kedvező éghajlatnak köszönhetően Csongrád megye átlag feletti mezőgazdasági potenciállal rendelkezik. Csongrád megye adja az ország mezőgazdasági termelésének 6,2%-át. Jelentős szerepet tölt be a megye gazdaságában, részesedése a megye bruttó hozzáadott értékéből meghaladja 7%-ot (országos szinten nem éri el a 4%-ot).

Csongrád megye mezőgazdasági szempontból egyik legjelentősebb megyénk. Földrajzi adottságai, a sok napsütés és a folyók közelsége kiváló termőfölddé teszik a területet. A megye nevezetességén, a szegedi fűszerpaprikán kívül a gabona-, zöldség- és gyümölcsstermesztés is kiemelkedő jelentőségű. Az ország vöröshagyma-, fokhagyma-, fűszerpaprika- és gyökérezöldség termésének felét Makó és Szeged körzete adja. Országszerte ismert a makói vöröshagyma és a szatymazi őszibarack. Csongrád megye államilag elismert bortermő területei Pusztamérges és Csongrád környéke. Szentesen fehér paprika termesztése és baromfifeldolgozás folyik. Szegeden található az ország egyik leghíresebb húsüzeme, a Pick.

Közlekedés

A megyét érinti az M5-ös autópálya, ami Rószkénél éri el a határt. Leágazása az M43-as Szeged-Makó irányban épül majd meg a nagylaki határátkelőhöz. A megyében található elsőrendű főút az 5-ös főút (Budapest-Szeged-Rószke) és a 43-as főút (Szeged-Nagylak). Másodrendű főutak közül legjelentősebb a 47-es (Szeged-Debrecen) útvonal, ami Szeged és Hódmezővásárhely között 2 km kivételével négy sávos. További másodrendű utak a 45-ös főút (Hódmezővásárhely-Szentes-Kunszentmárton) és az 55-ös főút

(Szeged-Baja-Bátaszék), harmadrendű út a 451-es út (Szentcsongrád-Kiskunfélegyháza) és a 431-es út (Kiszombor-országhatár).

A megye összes vasúthálózatának hossza 305,16 km. A megye egyetlen villamosított vasútvonala a 140-es számú (Budapest)-Cegléd-Szeged-vasútvonal.

**(Forrás: <http://hu.wikipedia.org/>)*

2.2. A megye természetföldrajzi adottságai*

Csongrád megye a Kárpát-medence központi, terjedelmes síkságának, a Nagyalföldnek a déli részén található, a megyét a Tisza szeli ketté. A Nagyalföld három fontos tájtípusából (lössvidékek, homokvidékek, ártéri síkságok) kettő nagy kiterjedésben megtalálható a megyében.

A Tiszától nyugatra, egészen az országhatárig a Duna-Tisza közti hátság keleti része található. A tökéletlen síksági homokterületet szinte szabályszerűen színezik a laposok és kisebb-nagyobb löszsíkok. Az Ős-Duna lefutásoknak megfelelően ÉK–DNY-i irányban haladva váltogatják egymást a homokos, löszös és iszapos területek. DK-en a homokhátság a Dorozsma–Majsai-platóban tovább húzódik és Szabadkai-homokhát néven átnyúlik az országhatáron. A homokhátság felszíni vizekben szegény, a vízfolyások túlnyomó része időszakos jellegű. A deflációs laposokat és a buckaközi mélyedéseket lefolyástalan, főként szikes tavak töltik ki. Az egész tájon az utóbbi évtizedekben a talajvíz szintjének nagymértékű lesüllyesztése figyelhető meg.

A hátságot egykor főleg homoki, kisebb foltokon lösz erdőssztyep mozaik borította, száraz gyepekkel, homoki- és lösztölgyesekkel, a kisebb mélyedésekben liget- és láperdővel, nedves rétekkel. A tájra a hatalmas mocsarak és a kisebb szikes foltok is jellemzőek voltak. Az erdőssztyep karakter kialakulásában a termőhelyi adottságok mellett a legeltetés is fontos szerepet játszott. Napjainkban a természetszerű vegetációs egységek rendkívül megfogytak, részben az átfogó vízrendezések következtében. Az erdők között túlnyomó a kultúrállományok (akácusok, nemesnyárasok és kultúrfenyvesek) részaránya, a homoki tölgyesek eltűnőben vannak.

A táj erdeinek több mint 98 %-a homoki termőhelyeken áll, ahol a humuszos homoktalaj különböző altípusai fordulnak elő. A tájat nagy kiterjedésű kultúrerdők – nemesnyárasok, akácusok, valamint romló egészségi állapotú erdei- és feketefenyvesek – uralkodják, valamennyi tarvágásos erdőalak formájában

A megye középső része az Alsó-Tiszai ártér, amely Tiszaföldvártól kezdődik és D-felé fokozatosan, majd Hódmezővásárhelynél hirtelen kiszélesedő, igen alacsony tszf. magasságú ártér. A felszínen folyóvízi homok, agyagos iszap és agyag jellemző. Az alluviális síkságból kisebb löszhalmok emelkednek ki. Szentest környékén homokdűnék és homoklepel-hátak is kialakultak. A Tisza és a Maros mellékét a holtágak és morotvatavak teszik változatossá.

Ártéri táj, egykor puha- és keményfás ligeterdőkkel, nagy kiterjedésű mocsarakkal, magasabb fekvésben másodlagos szikesekkel. Aktuális vegetációját az ármentett területeken szántók jellemzik, a megmaradt ártéren főleg kultúrerdőkkel (nemesnyárasok és egyéb puhafás állományok), valamint rétekkel találkozunk. Természetszerű erdők a területen csekély kiterjedésben maradtak fenn.

A hullámtéri természetvédelmi területeken a nemesnyárasok térfoglalása még meghatározó, átalakításuk hazainyárasokká, füzesekké, illetve elegyes kocsányos tölgyesekké néhány éve megkezdődött. A meglévő kocsányos tölgyesek felújítása során már kis tarvágásokkal illetve lékes tarvágásos felújítógátásokkal próbálkoznak. A kültéri erdőkben a termőhelyi viszonyok és a természetvédelmi előírások függvényében folyik a gazdálkodás, a tarvágásos üzemmód a meghatározó.

A megye keleti része a Maros-Körös köze tájegységhez tartozik. A Körös, Maros és a Tisza által közrefogott síkság az Ős-Maros hordaléka. A táj alacsonyabb, a Maroshoz, Tiszához és Köröshöz közelebb fekvő részén jellemző az ártéri lösz. Természetes vegetációját lösz és sziki erdőssztyep erdők és száraz gyepek alkották, a mélyedésekben mocsarakkal, szalagszerű ligeterdőkkel. Aktuális képében a szántók dominál-

nak, kevesebb másodlagos gyepel, viszonylag sok kultúrerdővel (akácokkal és nemesnyárasokkal); természetserű erdeje gyakorlatilag nincs. A többnyire kötött talajokon a kocsányos tölgyeseket és akácokat vágásos üzemmódban kezelik. A kedvezőtlen termőhelyi viszonyok miatt – az akác sarjadztatásán kívül – természetes felújítást nem alkalmaznak.

**(Forrás: MAGYARORSZÁG ERDÉSZETI TÁJAI, Állami Erdészeti Szolgálat, Budapest, 2006)*

2.3. Erdőgazdálkodási viszonyok a megyében

Csongrád megye erdőterülete éppen csak meghaladja a 38 ezer hektárt. A megye erdőszültsége 8,9%. Ez az országos átlag alatti érték. A megye az alacsony erdőszültségű megyék közé tartozik. Az erdőtüzvédelmi szempontból veszélyeztetett erdőterületek elsősorban a megye keleti részén helyezkednek el.

A megye településszerkezetére jellemzőek a jelentős tanyavilággal rendelkező nagy községhatáru települések. Ez egyrészt növeli az antropogén (szándékos és gondatlan tűzokozás) vegetációtüzek kockázatát, másrészt nagyobb kiterjedésű vegetációtüzek veszélyeztethetik az itt élő lakosságot is.

2.3.1. Az erdőterületek tulajdonforma szerinti megoszlása a megyében

Tulajdonforma	Erdőrészlet (ha)	Egyéb részlet (ha)*	Összesen (ha)	(%)
Állami tulajdon	17.569,85	1.388,86	18.958,71	49,69
Közösségi tulajdon	473,82	13,21	487,03	1,28
Magán tulajdon	18.181,15	523,52	18.704,67	49,03
Mindösszesen	36.224,82	1.925,59	38.150,41	100
Kezelt erdőterület	31.025,37	1.490,91	32.516,28	85,23
Kezeletlen erdőterület	5.199,45	434,68	5.634,13	14,77

A táblázat a 2007. december 31-i állapotot mutatja.

**Az egyéb részletek a nyiladékok, utak, csemetekertet és egyéb az erdőgazdálkodás céljait szolgáló területek, amelyeken nem faállomány áll.*

A megye erdőterületei gyakorlatilag egyenlő arányban állami és magán tulajdonosok kezében van.

Az állami tulajdonú erdőterületek 80%-át egy erdőgazdaság (DALERD Zrt.) kezeli. Jelentősebb állami erdőterületet a Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatóság és a Vízügyi szervezetek kezelnek még. Honvédségi erdőterület is található a megyében, de nagysága nem jelentős, 1000 hektár alatt van.

A közösségi tulajdonú (önkormányzat, egyház, alapítvány, stb.) erdőterület nagysága gyakorlatilag elhanyagolható, valamivel több, mint 200 hektárt tesz ki.

A megye erdőterületének fele magántulajdonosok kezében van. Ezeket az erdőterületeket főként magán-személyek és gazdasági társaságok kezelik.

A megye erdőterületeinek több, mint 85%-án tart nyilván erdőgazdálkodót az erdészeti hatóság. A tartamos és szakszerű erdőgazdálkodás megkövetelésére ezeken az erdőterületeken van lehetősége az erdészeti hatóságnak. A gazdálkodó nélküli erdőterületek nagysága sem elhanyagolható, a megye erdőterületeihez képest. A kezeletlen erdőterületek 88%-a magántulajdonban van.

2.3.2. Erdőgazdálkodási tevékenység kapcsolata az erdőtüzvédellel

Az EU csatlakozás után erdőtelepítési támogatások mértéke az erdőtelepítési kedvre továbbra is kedvezően hatnak. Éves szinten 1000-1500 hektár új erdő telepítése várható a 2013-ig tartó támogatási időszakban is.

Az első kivételű erdőtelepítések több mint 98 %-a a nem állami szektorba tartozó magánterületeken történt, mivel az erdőgazdasági Zrt-k kezelésében lévő termőföldeken már igen kevés az erdőtelepítésre alkalmas terület. A nemzeti park igazgatóságoknak gyakorlatilag nincs erdőtelepítésre felhasználható területe.

Az erdőtelepítések zöme gazdasági céllal létesített faanyagtermelést szolgáló erdő, hiszen a magántulajdonban lévő területeken a tulajdonos alapvető érdeke ez. A létesített erdők főként hazai nyárasok és akácok mivel a termőhelyi adottságok elsősorban ezen állományoknak felelnek meg. A Dél-Alföldön egyre népszerűbb lesz a tölgy telepítése. A fenyők, mint leginkább tűzveszélyes fafajok ma már elég kis mértékben szerepelnek a három év tekintetében mindössze 35 ha területen, ez 1 % alatti részarányt jelent.

Ezek az újonnan ültetett állományok az ültetési hálózatból és a közép- és időskorban várható faállomány szerkezet alapján kevésbé tűzveszélyesek. A telepítések Uniós támogatási források igénybevételével létesülnek, melyekhez szigorú kifizetési feltételek járulnak. Ezek miatt, illetve az erdősisítés megmaradása és megfelelő fejlődése érdekében intenzív ápolás szükséges, mely kézi, illetve gépi gyomkorlátozást jelent. Ennek következtében viszonylag kevesebb éghető biomassza halmozódik fel. Tűzveszélyességi szempontból inkább az őszi időszak lehet veszélyes, amikor a száradó levelek lehullnak, vagy még a fán maradnak.

Az erdőtelepítésekben az ápolások elmaradása esetén könnyen felhalmozódhat annyi száraz vékony gally és elszáradt lágyszárú növényi rész, hogy gondatlan vagy szándékos tűzgyújtás esetén jelentős tűzkárral lehet számolni.

Az évente elvégzett erdőtelepítések miatt éves szinten 2500-3000 hektár folyamatban lévő telepítés van, ahol hosszabb száraz nyári időszakban megnő az erdőtűz veszélye. A tűzveszélyt növelheti a telepítések esetében az is, ha az ápolási munkákat nem vagy nem időben végzik el a gazdálkodók. Az ápolások gépi talajápolás, valamint törzsápolás formájában történnek elsősorban.

Az erdőgazdálkodási tevékenység másik fontos eleme a törvényben szabályozott kötelezettségeken alapuló erdőfelújítási tevékenység. Éves szinten a megyében 500-600 hektár erdőfelújítási kötelezettség keletkezik a fakitermelésekből adódóan. A szakszerű erdőfelújítás rendkívül munkaigényes és költséges tevékenység. Az éves szinten 1800-2300 hektár erdőterület áll felújítás alatt, amely egyes esetekben erdőtűzveszélyt is hordozhat magában az ápolások elmaradása esetén.

Itt kell megemlíteni azt, hogy az erdőtörvény szerint a felújítást legkésőbb a fakitermelést követő második évben kell megkezdeni. Ebből kifolyólag előfordulhat, hogy 1-2 nyáron át parlagon hever a vágásterület. Ettől még jogi értelemben erdőnek kell tekinteni ezeket a területeket, függetlenül attól, hogy átmenetileg faállomány nem található rajtuk.

Az állami erdőgazdaságok általában kiegyensúlyozott gazdálkodást folytatnak, ami azt jelenti, hogy a letermelt faállományok helyén azonnal megkezdődik az erdőfelújítási munka. A felújítás alatt álló területek mintegy felén az erdőgazdaságok végzik a felújítást. A magán szektorban jelentős csúszások is előfordulnak, így éveken át parlagon állhatnak kisebb-nagyobb erdőfoltok.

A károsítások közül a megyében az erdőtűz okozhat jelentős kárt. Az elégett erdőállományokból a faanyag letermelése a tűz után azonnali feladat, mert a másodlagos károsítók tömeges megjelenése (pl.: szú) az amúgy határ-termőhelyeken élő tűzkárral nem érintett erdőkben óriási károkat okozhat. Az értékesíthetőség szempontjából is fontos a faanyag mielőbbi kitermelése, mert az elhalt faanyag műszaki paraméterei fokozatosan romlanak, a későbbi erdőfelújítások jelentős költségigényének enyhítésére a letermelt faanyag értékesítése jelentheti a legkézenfekvőbb megoldást.

Az erdőtüzekhez szorosan kapcsolódó abiotikus károsítás az aszály, amely főként a fiatalabb állományokban jelentkezik, de szélsőséges esetben az idősebb állományokat is megviseli.

Az utóbbi években jelentős veszélyforrássá váltak az illegális fakitermelések után maradó üres vágásterületek, illetve az, ha tűzgyújtással próbálják eltüntetni a nyomokat. A rendőrség, az ügyészség és az erdészeti hatóság komoly erőfeszítéseket tett az elmúlt időszakban az illegális kitermelések visszaszorítására, de sajnos még évekig erdőtűzveszélyt jelentő tényező maradhat ez is.

2.3.3. Mezőgazdálkodási tevékenység kapcsolata az erdőtűzvédelemmel

A statisztikák alapján elmondható, hogy az erdőtüzek nagy része a mezőgazdasági területeken gyújtott vagy gondatlanságból keletkező tüzekből alakul ki.

A térség mezőgazdálkodása gép, eszköz és kézimunka igényes. A szőlő és gyümölcs ültetvények művelése szinte folyamatos tevékenységet kíván. Az ültetvényeken munkát végző erőgépek nagy hányada műszakilag elavult, sok esetben már műszaki vizsgálással sem rendelkezik. Jelentős számban mozognak a területen a kisipari gyártású, egyedi kivitelű erőgépek (un. csettegők) melyek legtöbbször, hasonlóan a lerobbant állapotú, többnyire MTZ traktorokhoz, igen tűzveszélyesek. Egy-egy ilyen jármű kipufogójából kipattanó szikra erdőterületet, vagy gyeptet gyújthat fel. De a kézimunkát végzők gondatlansága is jelentős tűzveszélyt okoz. A koratavaszi szárazabb periódusban a venyige- és nyesedékhalmok égetése már eddig is sok gyeptet és kisebb-nagyobb erdőtüzet okozott.

2.3.4. Jelentős erdőgazdálkodók a megyében

A mellékletben található az erdőtűzvédelmi terv készítésére kötelezett gazdálkodók köre. A gazdálkodók által benyújtott tervekben megtalálható a gazdálkodó által kezelt erdőterület, valamint a veszélyeztetett terület nagysága. Tűz esetére a riasztási terv, illetve azoknak az eszközöknek, szerszámoknak a listája, amelyek bevetettek.

Legnagyobb gazdálkodó a megyében az állami területeket kezelő DALERD Zrt.. Szervezettségéből adódóan könnyen elérhető, és nagy erőket tud mozgósítani rövid időn belül. Ezen kívül vannak nagy magán-gazdálkodók, illetve magán kézzel lévő gazdasági társaságok, akik szintén jelentős segítséget tudnak felvonultatni szükség esetén, de az erdőterületek többségére nem ez a jellemző. Nagyon sok a kis területen működő erdőgazdálkodó, akinek gyors, telefonos elérhetősége nem ismert, illetve a tőle elvárható segítségnyújtás mértéke minimális. E tekintetben nagyon változatos a kép, vannak olyan nagy összefüggő erdőterületek, ahol néhány könnyen elérhető nagy gazdálkodó van, vannak olyan területek, ahol gazdálkodás szempontjából elaprózott kis területen működő nehezen elérhető kiscgazdálkodó működik. A gazdálkodási szempontból rendezetlen területek mértéke sem elhanyagolható. Itt a tulajdonosok személye kizárólag az ingatlan-nyilvántartási adatokból deríthető ki.

2.3.5. Az erdőterületek tűzveszélyességi besorolása községhatáronként

Erdőtűzvédelmi szempontból veszélyeztetett erdőterület nagysága mintegy 7.000 hektár. A tűzveszélyes erdőterület 95%-án elegyes és elegyetlen erdei fenyves állományok állnak. A legnagyobb kiterjedésű fenyő állományok Ásotthalom, Ruzsa, Öttömös térségében vannak. A mellékletben településenkénti bontásban megtalálható az erdőterületek tűzveszélyességi besorolása.

A megye erdőterületének 17,7 %-a erősen, 0,7 %-a közepesen tűzveszélyes kategóriába van sorolva. Az összes veszélyeztetett terület mintegy 7.000 ha, ami a megye erdőterületének 18,4 %-a.

Az erdőtűzveszélyességi besorolást az MGSZH Központ Erdészeti Igazgatóság készíti el az Erdőállomány Adattárban található erdőrészek fafajSOROS adatai alapján, az Országos Erdőtűzvédelmi Tervben részletezett módon. Az erdőrészek tűzveszélyességi indexe az erdőgazdálkodók üzemtervében, az erdőrészlet lapokon kerül feltüntetésre. A gazdálkodó, amennyiben nem ért egyet az erdőterületeinek tűzvédelmi besorolásával, kérelmezheti azok átsorolását az erdőterület szerint illetékes MGSZH Erdészeti Igazgatóságon. A tűzveszélyességi besorolás évente egyszer kerül frissítésre, illetve a 10 éves erdőtervezési ciklus indulásakor. A gazdálkodói kérelemre átsorolt erdőrészlet tűzveszélyességi szintje az üzemtervezésig nem változik.

Az erdőterület szerinti illetékes erdőfelügyelőségen a gazdálkodó listát kérhet az erdőrészei tűzvédelmi besorolásáról.

Az erdőrészek besorolása alapján az MGSZH Erdészeti Igazgatóság készíti el a tervekészítésre kötelezett gazdálkodók listáját. A listát közzéteszi, illetve értesíti a gazdálkodókat ezen kötelezettségükről. A tűzvédelmi tervek elkészítésében mind az erdészeti, mind a tűzvédelmi hatóság segítséget nyújt, illetve mintatervek is rendelkezésre állnak.

A mellékletben található megyei átnézeti térkép szolgáltat információkat a megye erdőterületeinek tűzvédelmi besorolásáról, illetve egy község szintű kimutatás is készült.

2.3.6. Az erdőterületek kimutatása az erdőtest jellege szerint

A megye területén nem jellemzőek a nagy kiterjedésű (1000 hektár feletti) erdőtümbök. Egy nagy összefüggő erdőtümb található Ásotthalom, Ruzsa, Öttömös községek által határolt területen.

Szétszórtan ugyan, de viszonylag nagy területen fordulnak elő a 300 hektár alatti közepes erdőtümbök és a néhány tíz hektáros kis erdőtümbök sem elhanyagolhatók. Erdősávok területe ugyan csekély, de az 1.100 hektárnyi terület 10-20 méter széles sávokat figyelembe véve nem elhanyagolható biomassza tömeget jelent.

Erdőtest jellege		részlet	
		hektár	db
1. Erdőség	(1000 ha felett)	17.220,48	5.274
2. Nagy erdő	(300,1 - 1000 ha)	3.751,36	1.227
3. Közepes erdő	(30,1 - 300 ha)	8.032,23	2.388
4. Kis erdő	(0,5 - 30 ha)	6.775,45	3.206
5. Erdőfolt*	(0,15 - 0,49 ha)		
6. Erdősáv*		1.119,94	845
Erdőrészletek összesen		36.899,46	12.940
Egyéb részletek		2.046,49	2.078
Mindösszesen		38.945,95	15.018

2008. 10. 09-i állapot

2.3.7. Az erdőterületek korosztály viszonyai

A megye területén a fiatal és középkorú erdők (50 év alatti) a jellemzőek.

Állományalkotó fafajok akác (19,7%), nemes nyárok (15,7%), hazai nyárok (21,4%) és a fenyők (18,7%). A felsorolt fafajok a faállományok 75,5% adják!

A fenyők közül az erdei fenyő (6,6%) és a fekete fenyő (12,1%) található meg döntő többségben.

A tervszerű erdőgazdálkodási munkák során, az erdőfelújítási munkák megkezdéséig (max. 2 év) egy-egy terület üresen áll. Ezek területe (1.800 ha) nem jelentős, de tűzveszélyt csak akkor jelentenek ha nem történik meg a vágástakarítás, illetve ha az erdőtümb által a fakitermeléstől számított 2 éven túl is üresen maradnak. Az engedélyezett 2 évnél hosszabb idő alatt tud csak felhalmozódni egy-egy vágásterületen nagyobb mennyiségű, már tűzveszélyt jelentő biomassza. Az ilyen területek nagysága mindössze mintegy 1800 hektár.

A megyében található faállományok 58,3%-a rövid vágáskorú erdő, ami azt jelenti 40-50 éves korában levágásra kerül. A közepes vágáskorú (60-70 éves korban levágható) erdők aránya pedig 25,5%. A termőhelyi adottságok miatt a hosszú ideig fenntartható – kocsányos tölgyes, kőris és hazai nyáras - erdőállományok mindössze 11,5%-ot tesznek ki.

A tervezhető rövid vágáskorokból adódóan a megye területén minden évben 2 – 2,5 ezer hektár nagyságú vágásterület és főként mesterségesen felújított erdősítés található.

A korosztály tábla alapján megállapítható, hogy a tűzveszélyes fenyők legnagyobb területtel a 20-40 éves korosztályokban található, tehát még jó néhány évtizeden keresztül meghatározó fafaj marad a térségben.

Fatermelési és különleges rendeltetés összesen
Erdőadattár 2007.12.31-i állapot

Területek megoszlása faállománytípusok szerint a korosztályokban (ha-ban)

Mege: CSONGRÁD MEGYE

4 Mindösszesen

Faállománytípus	K 1-10	o 11-20	r 21-30	o 31-40	s 41-50	z 51-60	t 61-70	á 71-80	l 81-90	y 91-100	o 100-	Összesen
BÜKKÖS												
GY-TÖLGYES							34,98					34,98
KT-TÖLGYES												
KS-TÖLGYES	242,54	101,15	469,26	571,44	612,68	1.271,39	145,95	218,02	42,27	8,06	25,67	3.708,43
CSERES	7,58	0,60	37,76	2,60								48,54
AKÁCOS	2.710,98	2.224,69	1.219,74	300,97	187,16	76,61	24,11	11,10	0,60	0,56	0,70	6.757,22
EK-LOMBOS	251,83	365,76	383,77	302,42	348,49	508,87	62,99	54,29	7,18	5,30	3,56	2.294,46
N-NYÁRAS	2.356,37	1.788,63	885,28	252,24	75,72	24,99	0,86	0,10				5.384,19
H-NYÁRAS	3.128,18	1.719,53	1.226,93	598,47	296,89	197,04	113,65	13,96	25,28	31,96	6,21	7.358,10
EL-LOMBOS	19,71	128,23	411,60	1.009,30	448,61	196,06	74,99	20,48	20,07			2.329,05
ERDIFENYVES	26,08	146,31	536,64	1.035,63	486,25	21,25	1,10	4,50	0,93	0,55		2.259,24
FEKETE FENYVES	300,28	859,19	1.006,22	1.250,60	510,80	202,71	9,23	11,22	7,17	0,82		4.158,24
LUCFENYVES												
EGYÉB FENYVES		0,90	4,17		0,40					0,10		5,57
ÖSSZESEN	9.043,55	7.334,99	6.181,37	5.323,67	2.967,00	2.533,90	432,88	333,67	103,50	47,35	36,14	34.338,02
<i>ebből</i>												
RÖVID VKOR	7.983,26	6.020,69	3.824,01	1.649,65	527,44	99,28	28,40	2,68	0,40			20.135,81
KÖZÉP VKOR	850,30	1.202,80	2.001,34	2.858,91	1.847,26	1.268,95	159,01	37,02	3,77			10.229,36
HOSSZÚ VKOR	209,99	111,50	356,02	815,11	592,30	1.165,67	245,47	293,97	99,33	47,35	36,14	3.972,85
												Pótlás alatt+üres: 1.886,80
												Mindösszesen: 36.224,82

Adatszolgáltató: MgSzH Központ, Erdészeti Igazgatóság

2007. december 31. állapot

2.4. A Kiskunsági Nemzeti Park kezelésében lévő természetvédelmi területek

Duna-Tisza köze egykor változatos természeti értékeit ma nagyrészt a Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatóság őrzi. Az igazgatóság az egy millió hektárnál nagyobb működési területén természetvédelmi kezelői feladatokat lát el, emellett 49.000 hektáron természetvédelmi vagyongazdálkodóként is tevékenykedik.

A Kiskunsági Nemzeti Parkot 1975-ben alapították. A nemzeti park igazgatóság kilenc különálló nemzeti parki mozaik, két tájvédelmi körzet és tizenhét természetvédelmi terület felügyeletét és kezelését látja el.

A védett területek kiterjedése több mint 76.000 hektár. Szintén a nemzeti park felügyeli az úgynevezett ex lege területeket: a szikes tavakat, lápokot, mocsarakat és kunhalmokat is. Az Európai Unióhoz való csatlakozás után kijelölt Natura 2000 területek védelmével is a nemzeti park szakemberei foglalkoznak.

A nemzeti park kb. 56.000 ha nagyságú törzsterületeinek többsége Kecskeméttől északnyugati és délnyugati irányban, a Homokhátságon és a Duna mentén fekszik. A nemzeti park területének kétharmad része Bioszféra Rezervátum, a Felső-Kiskunsági szikes tavak és a Kolon-tó pedig a Ramsari egyezmény alapján nemzetközi jelentőségű vadvízes élőhely.

A természetben a tűz nem rendkívüli jelenség. A természetes bolygatás egyik módja. A természetes gyepek a tűz károsító hatását általában átvészelik. A gyepvegetációnak abban az állapotában, mikor könnyen ég, a földfeletti részei elszáradtak. Jelentősebb kárt a gyepekben abban esetben okozhat a tűz, ha a növények magvai is megsemmisülnek.

A tűzoltás során a védett természeti területekben, a védett természeti értékekben, illetve az élővilágban komoly károk, adott esetben pótolhatatlan veszteségek keletkezhetnek a védekezési beavatkozások során, amennyiben nem elég körültekintően határozza meg az eszközeit és módszereit a védekezés vezetője. Tűzoltás során leggyakoribb kár a gyepfelületek taposása és a tűzpászták kialakítása során keletkezik. A taposott és a tárcsázott, szántott sokszor dőzerolt, tehát mesterséges bolygatást elszenvedő nyílt talajfelületeken a természeti értékek sérülnek, illetve semmisülnek.

Gyakran előfordul, hogy az erdőterületek széle nem a birtokhatáron húzódik hanem az avval szomszédos védett természeti területen. Ennek következtében a tűzoltáskor kialakításra kerülő tűzpászta sem az erdőterületen húzódik. Ezért nagyon fontos jövőbeni feladat a védett természeti területek határának a szomszédos területek gazdálkodóival közösen történő kimérése és jól látható jelölése. Ez különös fontossággal bír a tűz megelőzési tevékenység keretében ezután kialakításra kerülő tűzpászták esetében.

A leggyakoribb adventív, terjedésükben invazív növények, melyek a mesterségesen bolygatott területeken tömegével jelennek meg és időlegesen kiszoríthatják a természetes vegetáció elemeit: a betyárkóró (*Erigeron canadensis*), a parlagfű (*Ambrosia elatior*), a szerbtövis (*Xanthium spinosum*), a selyemkóró (*Asclepias siriaca*) és az átoktüske (*Cenchrus incertus*). Ezek a növények a bolygatott területekről a nem bolygatott területekre is áthúzódhatnak, és itt kiszoríthatják a természetes vegetációt.

Az egyes védett természeti területeken a mozgásokat, a különböző tevékenységeket, így a tűz elleni védekezést és a tűzoltás körülményeit is az adott védett természeti területre készített természetvédelmi kezelési terv részletesen tartalmazza. Így a tűzoltás során követendő részletes szabályok ezekben a tervekben találhatóak.

A 6. mellékletben található a nemzeti park területén található védett természeti területek átnézeti térképe.

2.5. A megye erdőállományainak erdőtűz-veszélyességi besorolása

Erdőtűz-veszélyességi besorolás	Besorolási kategóriák	Besorolás kód az adattárban	Terület (ha)
Nagymértékben tűzveszélyes faállományok	Elegyetlen erdei és fekete fenyő	11	2.886,42
	Elegyes erdei és fekete fenyő	12	3.842,14
	Boróka állományok	13	2,30
	Lombos veszélyeztetett állományok 5 méter alatt	14	34,97
	Erősen tűzveszélyes kategóriába átsorolt	15	--
	Összesen:		6.765,83
Közepes mértékben tűzveszélyes faállományok	Egyéb fenyves fiatalosok 5 méter alatt	21	--
	Lombos veszélyeztetett állományok 5 méter felett	22	77,90
	3 évnél régebbi üres vágásterület	23	194,65
	Közepesen tűzveszélyes kategóriába átsorolt	25	--
	Összesen:		272,55
Kismértékben tűzveszélyes faállományok	Egyéb részletek	31	1.793,82
	Vízfelületek, vízfolyások	32	131,51
	Kismértékben tűzveszélyes faállományok	33	29.184,47
	Összesen:		31.109,80
A megye erdőterületei összesen:			38.148,18

2008. augusztus 1-i állapot szerint

A nagymértékben és közepes mértékben tűzveszélyes faállományok erdőtűz ökológiai tulajdonságait az alábbiakban foglaltuk össze.

2.5.1. Elegyetlen erdei fenyő és fekete fenyő állományok

Ezen állományokban elsősorban a nyári aszályos, száraz periódusban alakulnak ki erdőtűzek. A gyenge sokszor szélsőséges termőhelyek vízháztartás viszonyai is kedvezőtlenek így az állományokban található holt-biomassza könnyen eléri a tűzveszély szempontjából kritikus nedvességtartalmat. A tavaszi tüzek előfordulása a nagy élő-biomassza arány miatt nem jellemző ebben az állománytípusban.

A biomassa vertikális és horizontális eloszlása tűzterjedés szempontjából rendkívül kedvezőtlen, termőhelyi okok miatt a fák gyakran földig ágasak, az állományokra a sűrű koronaszervezet jellemző. Ennek következtében a koronatűz kialakulásának veszélye nagy.

Az elegyetlen erdei és fekete fenyves fiatalos állományokban szinte mindenesetben koronatűzzel/teljes tűzzel kell számolni.

2.5.2. Elegyes erdei fenyő és fekete fenyő állományok

Ezek az állománytípusok különböző tulajdonságokkal rendelkeznek attól függően, hogy a fenyő állományalkotó fafajként legalább 50%-os elegyarányban van –e jelen vagy csak elegyfajként 10-30 százalékban.

Ha a fenyő elegyaránya az 50 –60 százalékot meghaladja, számolni kell a koronatűz kialakulásának veszélyével. Ha a fenyő elegyaránya ennél kisebb, elsősorban egyes fák koronájába szalad fel a tűz ez azonban

nem terjed tovább a koronaszintben. Ez a „fáklyának” nevezett jelenség röptüzek forrása lehet, ezzel veszélyeztetve a szélirányban fekvő állományokat. Csoportos elegyítés esetén természetesen alacsonyabb elegyaránynál is kialakulhatnak koronatüzek.

Mivel a Pinus fajok tűje főleg kedvezőtlen vízháztartású területeken lassan bomlik le, jelentős vastagságú avar-tülevélszint alakulhat ki ezen állományok alatt. Ha ez a biomassa réteg elsősorban aszályos nyara-kon kiszárad és meggyullad, a felszíni tűz intenzitása és lángmagassága jelentős lehet.

2.5.3. Lombos fiatalosok 5 méteres magasság alatt

Először is fontos megjegyezni hogy az 5 méteres magasság lombos fiatalosok tekintetében azért kategorizáló tényező, mert eddig a magasság nagy a koronatűz/teljes tűz kialakulásának veszélye. Az erdősítésekben, felújításokban elsősorban a tavaszi tüzek jellemzőek, melynek a legfőbb oka az hogy ilyenkor a vegetáció még nem zöldült ki, de számos fafajnál a tavalyi száraz levelek még a fákon vannak. Tűzterjedési szempontból azonban legalább ilyen jelentős a fiatalosokban tavasszal található elszáradt lágyszárú biomassa, amely akár csapadék után is 1-10 óra alatt éghető állapotba képes kerülni.

Az 5 méteres magasságot elérve a fiatalosok általában már olyan mértékben záródtak hogy a lágyszárú növényzet mennyisége nagymértékben lecsökken.

A lombos fiatalosokban a jelentős mennyiségű könnyű biomassa miatt a tűz gyorsan terjed, intenzitása közepes.

2.5.4. Idősebb lombos állományok

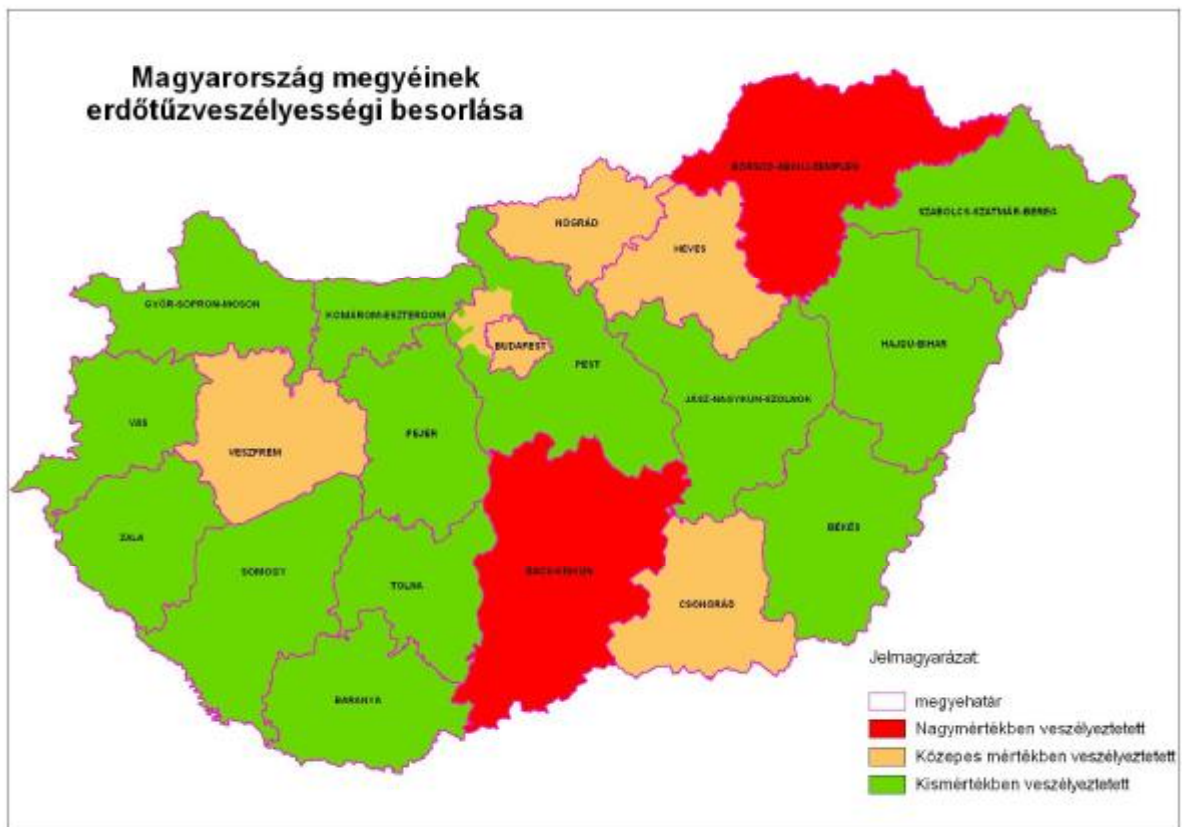
Idősebb lombos állományokban elsősorban a nyári, aszályos hónapokban jellemzőek az avartüzek, melyek intenzitása és terjedési sebessége alacsony, a faállományban okozott kár általában csekély, mégis jelentős oltási költségek merülhetnek fel.

2.6. A megye erdőtűz-veszélyességi besorolása

A TANÁCS 1992. július 23-i 2158/92/EGK rendelete a Közösség erdeinek tűzvédelméről kimondja, hogy a tagállamok erdőterületeit erdőtűz-veszélyeztetettségi osztályokba kell sorolni, legalább NUTSIII. Szinten. Ez Magyarországon a megyei szintet jelenti.

Az erősen és közepesen veszélyeztetett megyék tűzvédelmi terveinek tartalmi követelményeit a fenti rendelet írja elő. A hatályos ÖM rendelet szintén részletezi ezeket.

Csongrád megye az erdőtűz statisztika, a szocio-ökonómiai elemzések és az erdőállomány adattár alapján képzett erdőtűz-veszélyeztetettségi index figyelembevételével az ország **közepesen tűzveszélyes** erdőterületei közé tartozik!

3. Erdőtüzek a megye területén

3.1. Az erdőtüzek fő okai és az okok elemzése

Csongrád megyében a természetes tűz okok gyakorlatilag nem játszanak szerepet. A tüzek túlnyomó része emberi gondatlanság következtében keletkezik. Gondatlanság közül elsősorban a dohányzás, a tarlóégetés illetve erdőterületen illetve erdővel szomszédos területen végzett gondatlan munkavégzés jellemző. Szándékos gyújtogatás sporadikus jelenség, amely sajnos számos esetben nehezen felderíthető illetve bizonyítható.

4. Erdőtüzek megelőzése

4.1. Jogforrások

Az erdőtüzek nemzeti szabályozása a jogforrások együttes értelmezésével ismerhető meg.

1. 2009. évi XXXVII. törvény Az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról
2. A tűz elleni védekezésről, és műszaki mentésről szóló 1996. évi XXXI. tv.
3. Az erdők tűz elleni védelméről szóló 4/2008. (VIII.1.) ÖM rendelet
4. 9/2008. (II. 22.) ÖTM rendelet az Országos Tűzvédelmi Szabályzat kiadásáról

4.2. Tűzgyújtásra vonatkozó tűzvédelmi előírások

A szabadtéren történő tűzgyújtás (avar, száraz fű és gaz égetés, vágástéri hulladék égetés stb.) alkalmoszerű tűzveszélyes tevékenységnek minősül, amit a tüzesetek megelőzése érdekében az OTSZ az alábbiak szerint szabályoz.

Alkalmoszerű tűzveszélyes tevékenységet előzetesen írásban meghatározott feltételek alapján szabad végezni (lásd melléklet). A feltételek megállapítása a munkát elrendelő feladata. Amennyiben az alkalmoszerű tűzveszélyes tevékenységet végző személy azt saját tulajdonában lévő létesítményben, épületben, szabadtéren folytatja, úgy a feltételek írásbeli meghatározása nem szükséges.

A külső szervezet vagy személy által végzett tűzveszélyes tevékenység feltételeit a tevékenység helye szerinti létesítmény vezetőjével vagy megbízottjával egyeztetni kell, aki ezt szükség szerint - a helyi sajátosságoknak megfelelő - tűzvédelmi előírásokkal köteles kiegészíteni.

Az alkalmoszerű tűzveszélyes tevékenységre vonatkozó feltételeknek tartalmaznia kell a tevékenység időpontját, helyét, leírását, a munkavégző nevét és - tűzvédelmi szakvizsgálóhoz kötött munkakör esetében - a bizonyítvány számát, valamint a vonatkozó tűzvédelmi szabályokat és előírásokat.

A tűzveszélyes tevékenységhez a munkát elrendelő az ott keletkező tűz oltására alkalmas tűzoltó felszerelést, készüléket köteles biztosítani. A tűzveszélyes tevékenység befejezése után a munkavégző a helyszínt és annak környezetét tűzvédelmi szempontból köteles átvizsgálni, és minden olyan körülményt megszüntetni, ami tüzet okozhat.

A szabadban tüzet gyújtani, tüzelőberendezést használni csak úgy szabad, hogy az a környezetére tűz- vagy robbanásveszélyt ne jelenthessen, kiemelt figyelmet kell fordítani az időjárási viszonyokra (szeles időben nem szabad szabadtéri tüzet gyújtani az erdőben illetve annak környezetében). Tűzgyújtás előtt mindig tájékozódni kell, hogy van-e érvényben tűzgyújtási tilalom, továbbá a vonatkozó jogszabályok illetve helyi rendeletek megengedik-e az adott területen a tűzgyújtást.

A szabadban a tüzet és az üzemeltetett tüzelőberendezést őrizetlenül hagyni nem szabad. Veszély esetén, vagy ha arra szükség nincs, a tüzet azonnal el kell oltani.

Szabadban a tüzelés, a tüzelőberendezés használatának helyszínén olyan eszközöket, illetőleg felszereléseket kell készenlétben tartani, amelyekkel a tűz terjedése megakadályozható, illetőleg a tűz eloltható.

Az égetést végző személyeknél mindig legyen legalább egy tűzjelzésre használható telefon.

4.3. -Javasolt erdőtűzmeelőzési intézkedések

4.3.1. Tűzpászták

A tüzesetek meelőzése

4/2008 ÖM (VIII.1.) 6. §

(3) Erdősítéskor a tűzpásztára nem szabad fát telepíteni (magot vetni, csemetét ültetni). A tűzpászta minimálisan 3 méter széles, minden éghető anyagtól mentes, talajjal fedett terület, melynek folyamatos karbantartásáról, azaz gyom- és egyéb éghető anyag mentes állapotban tartásáról a gazdálkodó köteles gondoskodni. Tűzpászta létesítéshez és fenntartáshoz külön jogszabályban meghatározott szabályok szerint támogatás igényelhető.

A tűzpásztát vagy a tűzpászta rendszert rendszerint hagyományos módszerekkel (szántás) alakíthatjuk ki. Azonban szóba jöhetnek természetes objektumok, képződmények is, amelyek tűzpásztaként szolgálhatnak. Ilyen lehet egy növény mentes, kopár terület, egy közút vagy egy erdei út. A természetes terepvonalak, létesítmények főként tűzoltáskor jöhetnek szóba, mint tűzpászta.

A tűzpászták megfelelő tervezésével és kivitelezésével hatékonyabbá tehetjük a tűzoltás, illetve a tűz terjedését lassíthatjuk (vagy meg is állíthatjuk). A tűzpászta hálózat sűrítésével pedig csökkenthető a leégett terület nagysága.

A tűzpászta megfelelő méreteinek kialakításához a jogszabályok (erdők tűzvédelmét előíró és támogatási rendelet) csak a szélesség minimális méretét adja meg. Minden esetben a tűzvédelmi tevékenységek végrehajtásáért felelős erdőgazdálkodónak vagy tulajdonosnak (vagy a tűzoltás vezetőnek) kell eldöntenie, milyen méretű tűzpásztát alkalmaz.

A fokozottan tűzveszélyes területeken a terepi- és tulajdonviszonyokhoz alkalmazkodva – sok helyen a meglévő erdei utakat felhasználva – kialakított általában 6-8 m széles külső és 2-3 m széles belső tűzpászta rendszert folyamatosan karbantartott tűzpászta rendszer kialakítása ajánlott és szükséges.

A gazdálkodó védelmi tervében a tűzpásztákat fel kell tüntetni, lehetőség szerint vastag piros vonallal (vagy egyéb jól látható módon) a térképen is.

A modern vegetációtűz menedzsment az utóbbi időben az ellenőrzött égetést, mint hatékony és olcsó erdő-tűz megelőzési tevékenységet említi. Az erdők tűzvédelmét szabályzó 4/2008. (VIII.1.) ÖM rendelet is ismeri ezt a fogalmat, tehát a jövőben a hazai erdőtűz védelemben is meghonosodhat.

Tűzveszélyes üzemi tevékenység

4/2008 ÖM (VIII.1.) 9. §

(8) Indokolt esetben a vágástéri hulladék összegyűjtés nélküli elégetésére, tűzpászta tisztántartására ellenőrzött tüzet is alkalmazhat az erdőgazdálkodó. Az ellenőrzött tűz olyan folyamatosan kontrolált viszonyok között égő tűz, melynek célja a biomassza mennyiségének csökkentése a területen.

(9) Az ellenőrzött tűz tervezett alkalmazását a gazdálkodó köteles bejelenteni a területileg illetékes tűzoltóságnak, s az érintett területet bemutató térkép mellékletet valamint az alkalmazandó égetési technikák leírását és a tűzbiztosításához rendelkezésre álló saját eszközeinek listáját részükre átadni.

(10) Az ellenőrzött égetés irányítását legalább tűzoltó alaptanfolyami végzettséggel rendelkező személy végezheti az egyéb jogszabályban meghatározottak szerint.

(11) Természetvédelmi területen ellenőrzött égetés csak a természetvédelmi területekre vonatkozó jogszabályok betartása mellett, az illetékes természetvédelmi hatóság engedélyével végezhető.

4.3.2. Fafaj megválasztás, ültetés

Az elmúlt években az erdőtelepítések tervezésénél egyik fő szempont az őshonos, a termőhelynek megfelelő fafajok ültetése. Emiatt az alföldi régióban is lecsökkent a fenyő fafajok aránya az I. kivitelű erdőtelepítésekben. Az Alföldön előfordulnak olyan területek, ahol a gyenge termőhelyi adottságok miatt továbbra is a fenyőket fogják előnyben részesíteni, mind az erdőtelepítésekben, mind az erdőfelújításokban. A megye erdőterületeinek több, mint 30%-a ma is fenyő, így az elkövetkezendő évtizedekben is számolni kell a fenyvesekkel, mint kiemelt erdőtűz veszélyforrás, de várhatóan terület arányuk folyamatosan csökkenni fog.

A fenyő erdősítésekben a sorközök ápolásával jelentősen csökkenthető a tűzveszély. A közép- és időszerű állományokban pedig a megfelelő időben végrehajtott faállomány szerkezet alakító tisztítások és gyérítések szakszerű végrehajtásával, illetve a nagyobb mennyiségű holt fenyő anyag eltávolításával csökkenthetjük egy esetleges erdőtűz terjedésének esélyét. A holt fenyő anyag eltávolítása egyben erdővédelmi tevékenység is.

Nagyobb fenyő erdőtömbök szélén, illetve a tömbön belül ajánlott 10-20 méter széles lombos fákból álló „tűzpásztát” ültetni. Az Alföldön erre a hazai nyárák alkalmasak leginkább. Kettős szerepe van ezeknek a lombos erdősávoknak. Lazább és a fenyőkétől eltérő faállomány szerkezetük miatt átláthatóbbá teszik a nagy fenyő tömbök térbeli rendjét, továbbá tűz esetén a fenyő állományban a koronában haladó tüzet a laza lombzatú fák a földre viszik, ahol a tűz lassítható vagy el is oltható.

4.3.3. Vízyerőhelyek tűzoltáshoz, tavak

A tűzoltásnál elengedhetetlen az oltóvíz gyors és megfelelő mennyiségű pótlása. A vízutánpótlás biztosítására több lehetőség is rendelkezésre áll.

- Vízyerőhelyek létesítése a tűzveszélyes erdőtömbökben
- A lakott területeken található tűzcsapok használata

- Nagyobb tároló kapacitással rendelkező természetes vagy mesterséges tavakból engedély alapján történő vízvétel

A mellékletben a megye területén minden szóba jöhető víztároló objektumról egy adatlap található. Az adatlapok karbantartása folyamatos feladat, tekintettel arra, hogy az oltásnál logisztikai előnyt jelent a pontos hely és a kivehető vízmennyiség ismerete.

A térképi mellékleten a víztározók, tavak feltüntetésre kerülnek.

A legbiztonságosabb mód az oltóvíz biztosítására, hogy a tűzveszélyes erdőtömbökben, megfelelő hálózatban, a tűzoltó fecskendők által könnyen elérhető helyekre legalább 30 m³ vizet tárolni képes víztározókat létesítsünk.

A megye talaj és csapadék viszonyai burkolt falú tározók létesítését teszi szükségessé. Az erdőtüzes időszakban nem várható, hogy a lehulló csapadék pótolni tudja a tározó vízvesztését, ezért azokat rendszeresen ellenőrizni kell és tartálykocsival után kell tölteni. A tározókban a minimális vízszintet télen is tartani kell, mert egy csapadékmentes időszakban télen is keletkezhet kisebb intenzitású erdőtüz, illetve a jól kialakított tározó természetvédelmi-vadvédelmi célokat is szolgálhat.

A víztározó erdőterületen való létesítése engedélyköteles. A tározó erdészeti létesítménynek minősül. A tározó paramétereinek meg kell felelnie a 9/2008. (II. 22.) ÖTM rendelet (OTSZ) előírásainak is.

A környezetbe illő és vad- és természetvédelmi szempontokat is kielégítő tározónak az alábbi paraméterekkel kell rendelkeznie.

A víztározó medence két eltérő vízmélységű részből áll. Egyik felén 2-2,5 m mély, a másik max. 1 m. a sekélyebb vízü rész vaditatóként és dagonyázó helyként is szolgál. A víztároló másik részére egy a tűzoltószert szivattyújához csatlakoztatható csővég van szerelve. A vízkivételi helynél a vizet és a tározó alját tisztán tartják a szeméttől és a vízínövényektől. A víztároló ki van fóliázva, a felső peremre még egy geotextiliát is helyezhetünk a növényzet megtelepedését segítő. A tározót korláttal kell körbevenni.

Megfelelő sűrűségű víztározó hálózatot a mozaikos tulajdonviszonyok és a beruházási költségek miatt kialakítani lehetetlen. Az elkövetkezendő években egyéni gazdálkodói kezdeményezésekre kell számítani. A tározó helyének kiválasztásakor a tűzvédelmi és az erdészeti hatóság közreműködése elengedhetetlen, hogy mind a gazdálkodó igényei, mind az erdőtüzvédelmi szempontok érvényesülhessenek.

A településeken lévő tűzcsapok használata egy-egy konkrét tűz oltásakor jöhet szóba. Tűzcsap kataszter a tűzoltóságok rendelkezésére áll.

A természetes vagy mesterséges tavakból való oltóvíz kivételt előre meg kell tervezni és a mellékletben található adatlapokon fel kell tüntetni azokat a tavakat, amelyekből a vízügyi felügyelőség engedélyével oltóvizet vehetnek a tűzoltó egységek.

4.4. Tűzgyújtási tilalom rendszere

2009. évi XXXVII. tv. 67. §

(1) Fokozott tűzveszély esetén a miniszter határozatban – a katasztrófák elleni védekezésért felelős miniszterrel való egyeztetés mellett – az ország egészére vagy meghatározott területén lévő erdőre, valamint az

erdő határától számított kétszáz méteren belüli területre – átmeneti időre – általános tűzgyújtási tilalmat rendelhet el. A tűzgyújtási tilalom elrendeléséről és annak feloldásáról szóló határozatot az erdészeti hatóság és a miniszter által vezetett minisztérium honlapján, valamint két országos napilapban, a közszolgálati televízióban és rádióban kell közzélni. A határozat közzététele időpontjának az első közzététel időpontja minősül.

4.5. Lakosság tájékoztatásának módja

Az erdőtűzvédelmi szabályokról és a tűzgyújtási tilalom időszakáról az erdőgazdálkodó lehetőség szerint táblák segítségével tájékoztatja a lakosságot. A fokozottan tűzveszélyesnek ítélt időszakokban az MGSZH Erdészeti Igazgatóságok és a Megyei Katasztrófavédelmi szervek a megyei sajtó és más médiaorgánumok útján is tájékoztatják a lakosságot.

Fokozott tűzveszély időszakára vonatkozó szabályok

4/2008 ÖM (VIII.1.) 12. §

(1) Az erdőgazdálkodó a tűzgyújtási tilalom ideje alatt a tűzvédelmi szempontból nagymértékben veszélyeztetett területek esetében köteles:

a) az erdőbe vezető utak, ösvények, nyiladékok bejáratánál és a tűzrakó helyeken az általános tűzgyújtási tilalomra figyelmeztető táblát elhelyezni;

b) a tűzgyújtási tilalomra vonatkozó rendelkezések megtartását folyamatosan ellenőrizni;

c) a veszélyeztetett helyekre a tűz jelzésére alkalmas eszközökkel felszerelt tűzvédelmi őrköt (tűzjelző szolgálatot) állítani;

d) az esetleges erdőtűz eloltására megfelelő munkacsoport, felszerelés és jármű készenlétkben tartásáról gondoskodni.

(2) Az erdőgazdálkodó a tűzvédelmi szempontból kis mértékben és közepesen veszélyeztetett erdőterületek esetében az (1) bekezdés a)-c) pontjaiban meghatározott kötelezettségeket teljesíti.

(3) A tűzoltóságok és az erdészeti hatóság a tűzgyújtási tilalom időszaka alatt rendszeresen ellenőrzi az ezen időszakra vonatkozó szabályok betartását.

A lakosság tájékoztatása nem csak az erdőtűzveszélyes időszakban fontos, hanem minden erdőt látogató részére el kell juttatni az alapvető tűzvédelmi szabályokat és információkat. Az Országos Erdőtűzvédelmi Tervben közlésre kerültek előre gyártott tájékoztató táblák. Ezeket bárki megvásárolhatja, de saját maga is készíthet figyelemfelhívó táblákat. Jogszabályi előírás a pontos tartalomra. Elvárás viszont, hogy olyan tartalommal kell ellátni, amiből minden erdő látogató megismerheti a tűzvédelmi előírásokat, szabályokat.

4.6. Az erdőterületre való belépés korlátozása

Az erdőterületre történő belépést az erdőgazdálkodó az Erdőtörvény felhatalmazása alapján korlátozhatja. Fokozottan védett természeti területre csak külön engedéllyel lehet belépni/behajtani.

2009. évi XXXVII. tv. 67. §.

(3) A tűzgyújtási tilalom elrendelése esetén, annak feloldásáig az erdészeti hatóság az erdőbe való belépést és az ott tartózkodást korlátozhatja, illetve megtilthatja.

Fontos szabály, hogy a korlátozást megfelelő módon az érintettek és az illetékes hatóság tudomására kell hozni.

- A látogatási tilalmat az erdőbe vezető utaknál az erdőterület gazdálkodójának jeleznie kell, praktikusan a tilalomra felhatalmazást adó jogszabályhely megnevezésével.
- A tilalom elrendelését az illetékes erdészeti hatóságnak meg kell küldeni.
- Hasznos lehet a tilalomról az illetékes helyi önkormányzat jegyzőjét is tájékoztatni, és kezdeményezni a tilalom Önkormányzati Hirdetőre történő kifüggesztését is.
- Amennyiben a korlátozás nagyobb kiterjedésű területet, vagy idegenforgalmi turisztikai szempontból frekvenciált erdőterületeket is érint javasolt értesíteni az érintett civil szervezeteket (természetjáró egyesületek, stb.), szálláshelyeket (hotelek, kempingek) illetve a helyi és regionális sajtót, országos szaksajtót is. Ilyen esetben fontos a korlátozás várható idejének megjelölése (az időjárási viszonyok hosszú távú előrejelzése egyébként sem lehetséges), szükség esetén inkább a korlátozást kell meghosszabbítani.
- Amennyiben a korlátozást kiváltó körülmények megszűnnek, minden olyan hatóságot, civil és gazdasági szervezetet és sajtó orgánumot értesíteni kell amely a korlátozás elrendeléséről tájékoztatást kapott.

4.7. Felvilágosító programok

A megyei szervezetek törekszenek a közeljövőben megvalósuló országos felvilágosító programok megfelelő adaptálására, segítik a program keretében elkészülő anyagok helyi szintre történő eljutását. Az MGSZH Erdészeti Igazgatóság megyében illetékes szervei és a Megyei Katasztrófavédelemi Igazgatóság az általuk tartott továbbképzéseken, oktatásokon is felhívják a figyelmet az erdő és vegetációtüzek kockázatára.

4.8. Megfigyelő rendszerek és őrszolgálat

2009. évi XXXVII. tv. 67.§.

(2) Aki erdőtűzet vagy tűzveszélyt észlel és azt eloltani, illetve elhárítani nem tudja, köteles a tűzoltóságot, az erdészeti hatóságot vagy az erdőgazdálkodót haladéktalanul tájékoztatni.

A 4/2008 ÖM (VIII.1.) rendelet előírásai alapján:

Tűzoltás

13. § (1) *A lakott erdészházaknál és az üzemelő turistaházaknál gondoskodni kell az állandó tűzjelzési lehetőségről.*

(2) Az erdőgazdálkodó köteles az erdőben dolgozók riasztását megszervezni.

(3) A 100 hektárnál nagyobb nagymértékben és közepesen veszélyeztetett erdőterület erdőgazdálkodója köteles az általa kijelölt erdészeti létesítményekben, legalább 30 személy részére az erdőtűz oltására alkalmas felszerelést készenlétben tartani.

14. § *Az erdőgazdálkodó köteles intézkedni arról, hogy az erdőtűz után a területet 24 órán keresztül őrizték, és az égett terület szélén - ahol lehetséges - a talajt legalább 1 méter szélességben felszántásák.*

A **szántást** 2.4. fejezetben előírt természetvédelmi előírások szerint lehet végrehajtani. A gazdálkodót a tűzoltás vezetőnek kell tájékoztatnia a tűzoltással kapcsolatban, jelen tervben megfogalmazott előírásokról.

A tűzjelző szolgálat kialakítása különböző módokon történhet:

- járművel a területen mozgó figyelőszemélyzet
- magaslati pontokra telepített figyelőszemélyzet
- megfelelően telepített kamerarendszer
- légi felügyelet segítségével.

A figyelőszemélyzetnek megfelelő kommunikációs eszközzel kell rendelkeznie a tűz gyors bejelentéséhez.

A tüzeset észlelése, tudomásra jutása esetén a figyelő személyzet tagja a tüzet jelenti,

- a területileg illetékes önkormányzati tűzoltóságnak a **105** segélykérő hívószámon,
- az erdészeti szakszemélyzetnek.
- értesíti az erdőkben tartózkodó ill. ott munkát végző személyeket.

Az erdészeti szakszemélyzet szükség esetén az oltásvezetővel történő egyeztetés értesíti az oltási munkálatokba szerződés alapján bevonható vállalkozókat.

A tűzjelzésnek az alábbiakat kell tartalmaznia:

- o a tüzeset pontos helyét,
 - § lehetőség szerint az erdészeti azonosítón (pl. Dóc 41 C) kívül más, tájékozdást segítő adat közlése is szükséges
 - § ilyen lehet a GPS koordináta
 - § vagy a megyei tervhez készült erdőtűzvédelmi térkép szelvény száma vagy az őrhálójának kódja
- o a tűz keletkezésének idejét,
- o van-e életveszély,
- o mi ég, mi van veszélyeztetve,
- o a tűz terjedelmét,
- o a bejelentő személy nevét és a tűzjelzésre használt távbeszélő számát,
- o megközelítés javasolt útvonala, szükség esetén az eligazítók hol várják a tűzoltókat,
- o van-e olyan műszaki létesítmény (sorompó) vagy egyéb akadály amely a helyszín gépjárművel történő megközelítését nehezíti vagy lehetetlenné teszi.

4.9. Fejlesztendő területek

Magyei szinten javasolt egy erdő és vegetációtűz megelőzési és védelmi munkacsoport megalakítása. A csoportban az erdőtüzek megelőzésében az alábbi szervezetek, hatóságok szakemberei vennének részt.

- o MGSZH Erdészeti Igazgatóság szakemberei
- o Megyei Katasztrófavédelmi igazgatóság szakemberei
- o a kiemelten veszélyeztetett területek tűzoltóparancsnokai és erdőgazdálkodói
- o a jelentős területen dolgozó erdészeti integrátorok

- o természetvédelmi és vízügyi szakemberek

A munkacsoport a tűz szezonnal igazodóan tavasszal és ősszel ülésezne. Fő célja a megyei szintű erdő-tűzvédelmi feladatok koordinálása, az illetékes szakemberek közötti személyes ismeretségek kialakítása az eredményes a minél eredményesebb védekezés megteremtés érdekében.

5. Erdőtüzek oltása

5.1. A tűzoltásra vonatkozó alapvető törvényi előírások

A tűz elleni védekezésről, a műszaki mentésről és a tűzoltóságról szóló 1996. évi XXXI. törvény tűzoltás című fejezete a következőket tartalmazza:

„6. § (1) A törvény hatálya alá tartozók a tűzoltásban, a műszaki mentésben - ellenszolgáltatás nélkül - életkoruk, egészségi, fizikai állapotuk alapján elvárható személyes részvétellel, adatok közlésével kötelesek közreműködni.

(2) Azokat a változásokat, amelyek a településen, illetőleg a létesítményben a tűzoltást befolyásolhatják (út, közművezetékek elzárása, forgalom elterelése stb.), a kezdeményező vagy az elhárításért felelős szerv haladéktalanul köteles az állandó készenléti szolgálatot ellátó hivatásos önkormányzati, illetőleg önkéntes tűzoltóságnak szóban azonnal és írásban is bejelenteni.

7. § (1) A tűz oltásának felelős vezetője a tűzoltásvezető, aki a tűzoltóság vagy a hivatásos katasztrófavédelmi szerv jogszabályban meghatározott feltételeknek megfelelő tagja lehet. A tűzoltás helyszínén más személy csak a tűzoltásvezető előzetes engedélyével intézkedhet.

(2) A tűzoltásvezető a tűzoltáshoz

a) a Magyar Honvédség, a rendőrség, a polgári védelem, a vám- és pénzügyőrség, a büntetés-végrehajtási és a környezetvédelmi szervek, a mentőszolgálatok és a közüzemi vállalatok kirendelését igényelheti. Ezek a szervek, ha az az alapfeladataik ellátását nem veszélyezteti, kötelesek eleget tenni a kirendelésnek;

b) magánszemélyeket a tűz oltásában és a mentési munkálatokban az életkoruk, egészségi és fizikai állapotuk alapján elvárható közreműködésre kötelezhet;

c) az a) alpontban nem említett jogi személyeket, valamint a magán- és jogi személyek jogi személyiséggel nem rendelkező szervezeteit a tűz oltásában és a mentési munkálatokban való közreműködésre kötelezhet;

d) az a)-c) pontban felsoroltak járműveit, eszközeit, felszereléseit, anyagait igénybe veheti;

e) elrendelheti a Riasztási és Segítségnyújtási Tervben meghatározott tűzoltóságok riasztását;

f) igényelheti az e) ponton kívüli tűzoltóságok riasztását;

g) a karitatív szervezetek egységeinek közreműködését kérheti;

h) elrendelheti, hogy a tűzoltásban résztvevők - az 1. § (2) bekezdésében foglaltakra figyelemmel - magánlakásba, illetőleg jogi személyek, a magánszemélyek és a jogi személyiséggel nem rendelkező szervezetek tulajdonában, használatában, kezelésében álló területre, létesítménybe, épületbe, helyiségbe bonntással is behatolhassanak.

(3) A tűzoltásvezető a tűz által veszélyeztetett és a tűz oltásához szükséges területen minden tevékenységet korlátozhat, megtilthat, elrendelheti az illetéktelen vagy a veszélyeztetett személyek, valamint az anyagi javak eltávolítását, a terület kiürítését.

(4) A (2) bekezdés a) pontjában felsorolt szervek egységeinek a tűzoltásvezető csak a jelenlevő parancsnokaik, illetve vezetőik útján adhat utasítást a tűzoltásban való közreműködésre.”

A törvény hatálya:

„1. § (1) A törvény hatálya kiterjed

a) a Magyar Köztársaság területén tartózkodó magánszemélyekre;

b) a Magyar Köztársaság területén levő jogi személyekre, magán- és jogi személyek jogi személyiséggel nem rendelkező szervezeteire, ha ezekre vonatkozóan jogszabály vagy nemzetközi szerződés másként nem rendelkezik, ezek hiányában a viszonyosság irányadó;

c) a Magyar Köztársaság területén folytatott, a tűzvédelemre kiható valamennyi tevékenységre és a tűzoltóság által végzett műszaki mentésre.”

5.2. Együttműködés a tűz oltása során, vezetési struktúra

Erdőtűz oltása során a tűzoltóság és az erdőgazdálkodó együttesen törekszik a tűz továbbterjedésének mielőbbi megfékezésére. A jelenlévő erdészeti szakszemélyzetet kijelölt tagja tanácsadóként köteles segíteni a tűzoltás vezető munkáját. Az erdőgazdálkodó által az oltási munkálatokba bevont személyek és eszközök a tűzoltás vezető által meghatározott taktika alapján az erdészeti szakszemélyzet irányításával vesznek részt az oltási munkálatokban.

Az erdőgazdálkodó és a tűzoltóság lehetőség szerint közös logisztikai és utánpótlási rendszer kiépítésére törekszik ezzel is lekerülve a minden esetben korlátozott mértékben rendelkezésre álló emberi és technikai erőforrások ésszerűtlen kihasználását.

Az erdészeti szakszemélyzet tájékoztatja a tűzoltás vezetőt a területen lévő létesítményekről, illetve a tűz terjedési irányában elhelyezkedő fokozottan veszélyeztetett állományokról.

Az általa kezelt területen keletkezett tüzekről az erdőgazdálkodó is köteles nyilvántartást vezetni, az erdőterületen keletkezett tüzet köteles az illetékes MGSZH Erdészeti Igazgatóságnak bejelenteni, akkor is ha annak eloltásához külső segítséget nem vett igénybe.

Erdőgazdálkodó által rögzítendő adatok

- Keletkezés helye (megye, önkormányzat)
- Érintett erdőrészek
- Beavatkozás (dátum, időpont)
- Eloltás (dátum, időpont)
- Teljes leégett terület (ha)
- Leégett, faállománnyal borított erdőterület (%)
- Leégett, egyéb erdőterület terület (%)
- Tűz típusa (korona, felszíni tűz)
- Feltételezett keletkezési ok (természetes (pl. villám), gondatlanság, szándékos)
- Becsült kár (keletkezett anyagi kár + oltási költségek)
- Esetleges megjegyzés, térképvázlat

Tűzoltóság a tudomására jutott erdőtüzeket az országos erdőtűzvédelmi tervben található adatlapon rögzíti és adja át az MGSZH Erdészeti Igazgatóságnak. Az erdészeti hatóság által felvett adatokkal kiegészített, illetve pontosított adatsorok kerülnek rögzítésre az MGSZH Központ Erdészeti Igazgatósága által vezetett országos erdőtűz adatbázisban.

5.3. Természetvédelmi területen a tűzoltás során alkalmazandó külön szabályok

Amennyiben az erdőtűz természetvédelmi területet is érint vagy veszélyeztet, értesíteni kell a Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatóságot. A nemzeti park igazgatóság szakemberét a tűzoltás vezető szakértőként vonja be az oltási munkálatokba.

Természetvédelmi területen kerülni kell a nem természetes alapanyagú, lebomló habképző anyagok alkalmazását. A védekezésnél törekedni kell a lehető legkisebb környezeti terhelésre. Tűzpászta készítésénél a tárcsázás vagy szántás helyett a területet kevésbé bolygató, „nedvesvonala” vagy lehető legkeskenyebb pásztára támaszkodó kiégetést kell alkalmazni, ha ezt a meteorológiai viszonyok engedik.

A Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatóság a teljes működési területén tevékenykedik. A Természetvédelmi Őrszolgálat tagjainak őrkerületei a működési területet teljesen lefedik. Így egy tüzesetnél a védett természeti területet jól ismerő segítőt kap az oltásvezető.

Egy külterületi tűz - mely érinti a természetet - oltásakor a Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatóság Természetvédelmi Őrszolgálatának a vezetőjét (illetve távollétében helyettesét) minden esetben, lehetőleg még az oltás megkezdés előtt értesíteni kell. Ugyancsak értesíteni kell a területileg illetékes természetvédelmi tájegység vezetőjét is. Az értesítéshez szükséges térképeket, telefonszámokat a Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatóság a katasztrófavédelemnek átadja.

Az őrszolgálat vezető és a természetvédelmi tájegységvezető gondoskodik arról, hogy a területileg illetékes természetvédelmi őr, vagy annak helyettese a védekezés során álljon az oltásvezető rendelkezésére, és helyismeretével segítse az oltás megszervezésében. A természetvédelmi őr ismeri a helyi természetvédelmi értékeket, így tanácsaival az oltásvezető úgy szervezheti az oltást, hogy a természeti értékeket a tűz oltása során a lehető legkisebb károsodás érhesse.

A természetvédelmi őrszolgálat vezetője dönt arról, hogy a tűzről a Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatóság vezetését és további illetékes munkatársait mikor és milyen módon értesíti.

5.4. Meteorológiai adatok elérhetősége

Erdőtűz oltásnál nélkülözhetetlen időjárási előrejelzés az Országos Meteorológiai Szolgálattól kérhető:

- **OMSZ Marcell György Főobszervatórium**
- **1181 Budapest, Gilice tér 39. tel: (1)-346-4809**

- **Országos Meteorológiai Szolgálat, Dél-magyarországi Regionális Központ**
- **6728 Szeged, Bajai út 11. tel: (62)-467-896 szeged@met.hu**

5.5. A megyében található repülőterek adatainak elérhetősége

Tűzoltáskor szóba jöhető, a megyében található repülőterek mindenkori adatai megtalálhatók a www.hungaryairport.hu weboldalon.

A Gazdasági és Közlekedési Minisztérium megbízásából készült weblapon a magyarországi repülőterek adatai, térképei, légifotói és a repülésmeteorológiai adatok találhatóak. Az adatok forrása a Polgári Légiközlekedési Hatóság, tehát az adatok a repülésre való felkészülés közben is használhatóak, hitelesek.

5.6. A tűzoltás utómunkálatainak szabályai, terület őrzése

Erdőtüzek esetén a terület lefeketítése és az utómunkálatok elvégzése után a terület őrzése az erdőgazdálkodó feladata. Amennyiben az erdőgazdálkodó nem elérhető, a visszagyulladás megakadályozásáról és a terület őrzéséről a tűzoltás vezető gondoskodik.

Az erdőgazdálkodó amennyiben nem rendelkezik megfelelő eszközökkel a tűz őrzéséhez, kisebb visszagyulladó területek eloltásához a tűzoltás vezető segítségét kérheti.

5.7. Fejlesztendő területek

5.7.1. Erdőtűz meteorológiai adatlap kidolgozása

A tűzoltáshoz szükséges időjárási adatok lekérésének nincsen egységes formátuma és formanyomtatványa. A tűzoltás vezető és az oltásban részvevő erdészeti szakszemélyzet munkáját és a megfelelő oltási taktika kiválasztását nagymértékben segíti a rendszeres időközönként részükre továbbított szakmeteorológiai adatokat és értékelést is tartalmazó időjárási adatsor.

Ennek egységes formátumban történő kidolgozása országos szinten kell hogy történjen, de rövid távon a mihamarabbi alkalmazhatóság érdekében megyei szinten szeretnénk a felállítandó megyei erdő és vegetációtűz megelőzési és védelmi munkacsoport segítségével egy ideiglenes formanyomtatványt kidolgozni, és az adatközlési eljárás feltételrendszerét kialakítani.

5.7.2. Közös tűzoltási gyakorlat

A megye legveszélyeztetettebb erdőterületein erdészeti és tűzvédelmi szakemberek bevonásával közös tűzoltási gyakorlatot kívánunk szervezni. Ennek során az oltás során szükséges közös kommunikációs rendszer és logisztikai struktúra kiépítését, továbbá közös tűzoltási tervezést valamint konkrét oltási feladatok együttes végrehajtását gyakorolnák a részvevő egységek. A gyakorlat megvalósításához az unió polgári védelmi pályázataiból szeretnénk megfelelő forrásokat előteremteni.

5.7.3. Továbbképzés, oktatási rendszer

Fontosnak tartjuk az erdészeti és tűzoltó szakszemélyzet erdőtűz megelőzési és tűzoltási ismereteinek folyamatos bővítését továbbképzések és tanfolyamok keretében. Különösen fontos lenne a tűz, mint tűzoltási eszköz (ellentűz, kiégetés) operatív, készségszintű alkalmazásának oktatása, mert ezzel a módszerrel a nagyméretű, vízzel direkt módon nem oltható erdő és vegetációtüzek ellen is eredményesebben védekezhetünk. De ennek a módszernek az alkalmazása külön képzést és rendszeres gyakorlatot és továbbképzést igényel.

5.7.4. Védőruha vásárlás

Indokolt lenne az erdészet részéről a tüzek oltásában rendszeresen résztvevő személyeket megfelelő személyi védőfelszereléssel ellátni, illetve ehhez megyei szinten részfinanszírozás lehetővé tevő forrást találni.

A tűzoltóságnál rendszeresített nehéz védőfelszerelés kiegészítése is indokolt lehet vegetációtüzek esetén, de ezt országos szinten kell eldönteni.

5.7.5. Közös rádiós rendszer, frekvencia kialakítása

Természeti katasztrófáknál rendkívül fontos, hogy az információ mindenkinek azonnal eljuthasson. Az erdőtüzeknél jelenleg a tűzoltóság és az erdészet gyakran mobiltelefonon kommunikál egymással ami költségessége mellett csak bilaterális kommunikációt tesz lehetővé, a szükséges multilaterális helyett. Érdemes lenni olyan kézi adóvevők és mobil antenna beszerzése mely az adott területen képes kommunikálni az erre a célra kiválasztott BM frekvenciákkal, és az erdőtűz vagy más természeti katasztrófa elhárításában résztvevőknek kiosztható, majd később visszagyűjthető.

A katasztrófavédelmi szerveknél (katasztrófavédelmi igazgatóságok, tűzoltóságok, polgári védelmi kirendeltségek) jelenleg folyik az EDR (egységes digitális rádió) rendszer kiépítése. A megyékben már folyik a próbaüzem, és a rendelkezésünkre álló információk alapján ez az új rendszer meg fogja oldani a kommunikációs problémákat. (Minden fecskendő mobil átjátszó állomásként fog működni, így maguk a fecskendők is biztosítják a lefedettséget, továbbá ezek a rádiók mobil üzemmódban is tudnak működni. Amennyiben a tűzoltóságban közreműködőket ilyen készülékekkel ellátjuk, a kommunikációval nem lesz gond.

6. MELLÉKLETEK